

Economie Integraal havo 2de druk deel 1

Hoofdstuk 1 Schaarste en welvaart

Controlelijst: omcirkel of je de leerdoelen wel of niet beheerst. Herhaal bij 'Nee' de theorie en/of opgaven of lees de samenvatting totdat je 'Ja' kunt omcirkelen.

Leerdoelen	Beheersing
1.1 Inkomen en welvaart	
Je kunt	
• het verschil tussen welvaart in ruime zin en in enge zin beschrijven.	<i>Ja / Nee</i>
• het verschil tussen nominaal inkomen en reëel inkomen beschrijven.	<i>Ja / Nee</i>
• veranderingen in koopkracht berekenen.	<i>Ja / Nee</i>
1.2 Schaarste en kiezen	
Je kunt	
• beschrijven welke problemen er zijn bij het kiezen tussen schaarse middelen en oneindige behoeften.	<i>Ja / Nee</i>
• beschrijven wat de opofferingskosten zijn van een bepaalde keuze.	<i>Ja / Nee</i>
• een budgetlijn tekenen.	<i>Ja / Nee</i>
1.3 Arbeidsverdeling, welvaart en ruil	
Je kunt	
• verklaren dat arbeidsverdeling tot hogere welvaart leidt.	<i>Ja / Nee</i>
• beschrijven op welke manier transactiekosten kunnen ontstaan.	<i>Ja / Nee</i>
• de arbeidsproductiviteit berekenen.	<i>Ja / Nee</i>
1.4 Ruilen en geld	
Je kunt	
• het verschil tussen directe- en indirecte ruil beschrijven.	<i>Ja / Nee</i>
• het verschil tussen giraal geld en chartaal geld beschrijven.	<i>Ja / Nee</i>
• de drie functies van geld beschrijven.	<i>Ja / Nee</i>
• duidelijk maken op welke manier de wet van Gresham werkt.	<i>Ja / Nee</i>
1.5 Vreemd geld	
Je kunt	
• berekeningen met wisselkoersen uitvoeren.	<i>Ja / Nee</i>
• de gevolgen van wisselkoersveranderingen beschrijven	<i>Ja / Nee</i>
• de oorzaken van wisselkoersveranderingen beschrijven	<i>Ja / Nee</i>
• de verschillen tussen flexibele en vaste wisselkoersen aangeven	<i>Ja / Nee</i>

Economie Integraal havo 2de druk deel 1

Hoofdstuk 2 Consumentengedrag

Controlelijst: omcirkel of je de leerdoelen wel of niet beheerst. Herhaal bij 'Nee' de theorie en/of opgaven of lees de samenvatting totdat je 'Ja' kunt omcirkelen.

Leerdoelen	Beheersing
2.1 Consumentensurplus en vraaglijn	
Je kunt	
• rekenen met afzet en omzet.	Ja / Nee
• de vraaglijn tekenen.	Ja / Nee
• het consumentensurplus arceren.	Ja / Nee
• het begrip betalingsbereidheid beschrijven.	Ja / Nee
2.2 Verandering van de vraag	
Je kunt	
• het verschil beschrijven tussen een verschuiving <i>langs</i> de vraaglijn en een verschuiving <i>van</i> de vraaglijn.	Ja / Nee
• oorzaken van het verschuiven van de vraaglijn beschrijven.	Ja / Nee
• het verschil tussen substitutiegoederen en complementaire goederen beschrijven.	Ja / Nee
2.3 Prijselasticiteit van de gevraagde hoeveelheid	
Je kunt	
• de prijselasticiteit van de gevraagde hoeveelheid berekenen.	Ja / Nee
• beschrijven wanneer de vraag elastisch is en wanneer inelastisch.	Ja / Nee
2.4 Inkomenselasticiteit van de gevraagde hoeveelheid	
Je kunt	
• de inkomenselasticiteit van de gevraagde hoeveelheid berekenen.	Ja / Nee
• de inkomensvraaglijn tekenen.	Ja / Nee
• beschrijven of er sprake is van noodzakelijke, luxe, of inferieure goederen.	Ja / Nee

Economie Integraal havo 2de druk deel 1

Hoofdstuk 3 Producentengedrag

Controlelijst: omcirkel of je de leerdoelen wel of niet beheerst. Herhaal bij 'Nee' de theorie en/of opgaven of lees de samenvatting totdat je 'Ja' kunt omcirkelen.

Leerdoelen	Beheersing
3.1 Omzet en kosten	
Je kunt	
• rekenen met omzet exclusief btw en inclusief btw.	Ja / Nee
• rekenen met totale omzet, gemiddelde omzet en marginale omzet.	Ja / Nee
• rekenen met totale kosten, gemiddelde kosten en marginale kosten.	Ja / Nee
• het verschil beschrijven tussen variabele kosten en constante kosten.	Ja / Nee
3.2 Break-evenanalyse	
Je kunt	
• rekenen met break-evenafzet en break-evenomzet.	Ja / Nee
• berekenen wanneer een bedrijf kostendekkend produceert.	Ja / Nee
3.3 Maximale winst	
Je kunt	
• rekenen met totale winst, gemiddelde winst en marginale winst.	Ja / Nee
• beredeneren dat een producent zijn afzet laat toenemen, zolang de marginale opbrengsten groter zijn dan de marginale kosten.	Ja / Nee
3.4 Prijs, aanbod en producentensurplus	
Je kunt	
• de aanbodlijn tekenen.	Ja / Nee
• het verschil beschrijven tussen een verschuiving <i>langs</i> de aanbodlijn en een verschuiving <i>van</i> de aanbodlijn.	Ja / Nee
• oorzaken van het verschuiven van de aanbodlijn beschrijven.	Ja / Nee
• het producentensurplus arceren.	Ja / Nee
• het begrip verkoopbereidheid beschrijven.	Ja / Nee

Hoofdstuk 4 Volledige mededinging

Controlelijst: omcirkel of je de leerdoelen wel of niet beheerst. Herhaal bij 'Nee' de theorie en/of opgaven of lees de samenvatting totdat je 'Ja' kunt omcirkelen.

Leerdoelen	Beheersing
4.1 Marktvorm volledige mededinging	
Je kunt	
• het verschil beschrijven tussen abstracte- en concrete markten.	Ja / Nee
• marktvormen beschrijven met behulp van mate van concurrentie, mate van volkomenheid en mate van vrijheid.	Ja / Nee
4.2 Evenwichtsprijs en -hoeveelheid	
Je kunt	
• de evenwichtsprijs en -hoeveelheid op de markt berekenen.	Ja / Nee
• collectieve vraag- en aanbodlijnen tekenen.	Ja / Nee
• het verschil beschrijven tussen een verschuiving <i>langs</i> de lijn en een verschuiving <i>van</i> de lijn.	Ja / Nee
• oorzaken en gevolgen van het verschuiven van vraag- en aanbodlijnen beschrijven.	Ja / Nee
4.3 Marktevenwicht en bedrijfsevenwicht	
Je kunt	
• beschrijven hoe de prijs op de markt, invloed heeft op het gedrag van een individuele aanbieder.	Ja / Nee
• beschrijven hoe er door toetreding en uittreding het bedrijfsevenwicht tot stand komt op een markt van volledige mededinging.	Ja / Nee
4.4 Optimale allocatie bij volledige mededinging	
Je kunt	
• beschrijven hoe er optimale allocatie tot stand komt op een markt van volledige mededinging.	Ja / Nee
• het totale surplus van consumenten en producenten arceren.	Ja / Nee

Economie Integraal havo 2de druk deel 1

Hoofdstuk 5 Economische macht

Controlelijst: omcirkel of je de leerdoelen wel of niet beheerst. Herhaal bij 'Nee' de theorie en/of opgaven of lees de samenvatting totdat je 'Ja' kunt omcirkelen.

Leerdoelen	Beheersing
5.1 Economische machtsvorming	
Je kunt	
• beschrijven hoe je met marketing de concurrentie kunt uitschakelen.	<i>Ja / Nee</i>
• beschrijven hoe je met octrooien en patenten het alleenrecht kunt verwerven.	<i>Ja / Nee</i>
• vormen van samenwerking tussen bedrijven beschrijven.	<i>Ja / Nee</i>
5.2 Monopolie	
Je kunt	
• een monopolist herkennen aan het verloop van de totale omzet.	<i>Ja / Nee</i>
• een monopolist herkennen aan het verloop van de gemiddelde omzet en de marginale omzet.	<i>Ja / Nee</i>
• berekenen wanneer een monopolist maximale omzet en maximale winst behaalt.	<i>Ja / Nee</i>
• rekenen met totale winst, gemiddelde winst en marginale winst.	<i>Ja / Nee</i>
• beredeneren dat een monopolist zijn afzet laat toenemen, zolang de marginale opbrengsten groter zijn dan de marginale kosten.	<i>Ja / Nee</i>
• rekenen met break-evenafzet en break-evenomzet.	<i>Ja / Nee</i>
• berekenen wanneer een monopolist kostendekkend produceert.	<i>Ja / Nee</i>
• berekeningen maken op twee gescheiden deelmarkten met prijsdiscriminatie.	<i>Ja / Nee</i>
• beschrijven dat er bij productie door een monopolist geen optimale allocatie tot stand komt.	<i>Ja / Nee</i>
• het totale surplus van consumenten en monopolist arceren.	<i>Ja / Nee</i>
• de totale winst van de monopolist arceren.	<i>Ja / Nee</i>
5.3 Monopolistische concurrentie en oligopolie	
Je kunt	
• de marktform monopolistische concurrentie beschrijven met behulp van mate van concurrentie, mate van volkomenheid en mate van vrijheid.	<i>Ja / Nee</i>
• berekeningen maken die vergelijkbaar zijn met de marktform monopolie.	<i>Ja / Nee</i>
• de marktform oligopolie beschrijven met behulp van mate van concurrentie, mate van volkomenheid en mate van vrijheid.	<i>Ja / Nee</i>
• beredeneren waarom oligopolisten bij voorkeur niet concurreren met de prijs.	<i>Ja / Nee</i>

Economie Integraal havo 2de druk deel 1

Hoofdstuk 6 Overheidsingrijpen

Controlelijst: omcirkel of je de leerdoelen wel of niet beheerst. Herhaal bij 'Nee' de theorie en/of opgaven of lees de samenvatting totdat je 'Ja' kunt omcirkelen.

Leerdoelen	Beheersing
6.1 Overheidsingrijpen	
Je kunt	
• het verschil beschrijven tussen collectieve, individuele en quasi-collectieve goederen.	<i>Ja / Nee</i>
• positieve en negatieve externe effecten beschrijven.	<i>Ja / Nee</i>
• beschrijven waarom overheidsingrijpen op vrije markten soms noodzakelijk is.	<i>Ja / Nee</i>
6.2 Maximumprijs	
Je kunt	
• het welvaartsverlies dat ontstaat door de maximumprijs arceren.	<i>Ja / Nee</i>
• het vraagoverschot dat ontstaat door de maximumprijs berekenen.	<i>Ja / Nee</i>
• het vraagoverschot dat ontstaat door de maximumprijs arceren.	<i>Ja / Nee</i>
• beschrijven waarom er door de maximumprijs geen optimale allocatie tot stand komt.	<i>Ja / Nee</i>
• beschrijven waarom de overheid voor distributie moet zorgen.	<i>Ja / Nee</i>
• beschrijven hoe de overheid een zwarte markt kan voorkomen door te controleren en te straffen.	<i>Ja / Nee</i>
6.3 Minimprijs	
Je kunt	
• het aanbodoverschot dat ontstaat door de minimprijs berekenen.	<i>Ja / Nee</i>
• het aanbodoverschot dat ontstaat door de minimprijs arceren.	<i>Ja / Nee</i>
• het bedrag dat de overheid uitgeeft aan het opkopen van het overschot berekenen.	<i>Ja / Nee</i>
• het bedrag dat de overheid uitgeeft aan het opkopen van het overschot arceren.	<i>Ja / Nee</i>
• beschrijven waarom er door de minimprijs geen optimale allocatie tot stand komt.	<i>Ja / Nee</i>
6.4 Indirecte belastingen en subsidies	
Je kunt	
• het welvaartsverlies dat ontstaat door kostprijsverhogende belastingen of subsidies arceren.	<i>Ja / Nee</i>
• het welvaartsverlies dat ontstaat door kostprijsverhogende belastingen of subsidies arceren.	<i>Ja / Nee</i>
• beschrijven waarom er door kostprijsverhogende belastingen of subsidies geen optimale allocatie tot stand komt.	<i>Ja / Nee</i>
6.5 Overig overheidsingrijpen	
Je kunt	
• aangeven waarom en hoe de overheid ingrijpt op markten	<i>Ja / Nee</i>
• diverse toezichthouders en hun functies beschrijven.	<i>Ja / Nee</i>
• het welvaartsverlies dat ontstaat door een productiequotum arceren.	<i>Ja / Nee</i>

Economie Integraal havo 2de druk deel 1

Hoofdstuk 7 Samenwerken

Controlelijst: omcirkel of je de leerdoelen wel of niet beheerst. Herhaal bij 'Nee' de theorie en/of opgaven of lees de samenvatting totdat je 'Ja' kunt omcirkelen.

Leerdoelen	Beheersing
7.1 Het gevangenendilemma	
Je kunt	
• randvoorwaarden noemen waarbinnen het gevangenendilemma zich afspeelt.	Ja / Nee
• in een pay-offmatrix het evenwicht bepalen.	Ja / Nee
• aantonen dat dit evenwicht suboptimaal is.	Ja / Nee
• de begrippen zelfbinding en reputatieschade beschrijven.	Ja / Nee
7.2 Prijzenoorlog of samenwerken	
Je kunt	
• in een pay-offmatrix de dominante strategie bepalen.	Ja / Nee
• het begrip 'tit-for-tat' beschrijven.	Ja / Nee
• diverse kartelvormen beschrijven.	Ja / Nee
7.3 Dwang bij collectieve producten	
Je kunt	
• het begrip 'freerider' of meelifter beschrijven.	Ja / Nee
• beschrijven dat collectieve dwang noodzakelijk is om de productie van collectieve goederen mogelijk te maken.	Ja / Nee
7.4 Emotie en economie	
Je kunt	
• beschrijven waarom en hoe mensen niet altijd rationeel maar ook emotioneel reageren	Ja / Nee
• rationale en emotionele beslissingen nemen op grond van man-vrouw-dilemma	Ja / Nee
• rationale en emotionele beslissingen nemen op grond van een ultimatumspel	Ja / Nee

Economie Integraal havo 2de druk deel 1

Hoofdstuk 8 Onderhandelen

Controlelijst: omcirkel of je de leerdoelen wel of niet beheerst. Herhaal bij 'Nee' de theorie en/of opgaven of lees de samenvatting totdat je 'Ja' kunt omcirkelen.

Leerdoelen	Beheersing
8.1 Onderhandelen	
Je kunt	
• beschrijven dat onderhandelingen verzonken kosten met zich meebrengen.	<i>Ja / Nee</i>
• beschrijven hoe het berovingsprobleem kan ontstaan.	<i>Ja / Nee</i>
8.2 Arbeidsovereenkomst en overheidsingrijpen	
Je kunt	
• beschrijven hoe een cao tot stand komt.	<i>Ja / Nee</i>
• rekenen met nominale en reële lonen.	<i>Ja / Nee</i>
• de begrippen prijscompensatie en initiële loonstijging beschrijven.	<i>Ja / Nee</i>
• de loonruimte berekenen.	<i>Ja / Nee</i>
8.3 Gevangenendilemma bij loononderhandelingen	
Je kunt	
• het gevangenendilemma toepassen bij loononderhandelingen.	<i>Ja / Nee</i>
• het begrip zelfbinding toepassen bij loononderhandelingen.	<i>Ja / Nee</i>
8.4 Loonstarheid op de arbeidsmarkt	
Je kunt	
• het begrip loonstarheid beschrijven.	<i>Ja / Nee</i>
• beschrijven op welke manier minimumloon werkloosheid veroorzaakt.	<i>Ja / Nee</i>

Hoofdstuk 9 Risico en verzekeren

Controlelijst: omcirkel of je de leerdoelen wel of niet beheerst. Herhaal bij 'Nee' de theorie en/of opgaven of lees de samenvatting totdat je 'Ja' kunt omcirkelen.

Leerdoelen	Beheersing
9.1 Risicoavers gedrag en polisvoorwaarden	
Je kunt	
• De begrippen risicoaversie en solidariteit toepassen.	Ja / Nee
• uitleggen waarom je je wel of niet zou verzekeren.	
• uitleggen waarom de overheid bepaalde verzekeringen verplicht heeft gesteld.	Ja / Nee
9.2 Moral hazard en averechtse selectie	
Je kunt	
• het begrip asymmetrische informatie beschrijven.	Ja / Nee
• uitleggen hoe verzekeringsmaatschappijen, door het instellen van een eigen risico, die informatie weer symmetrisch proberen te krijgen.	Ja / Nee
• uitleggen waarom mensen moral hazard gaan vertonen.	Ja / Nee
• verklaren dat verzekeringen onbetaalbaar worden door averechtse selectie.	Ja / Nee
• uitleggen dat de overheid verzekeringen verplicht heeft gesteld vanwege de averechtse selectie.	Ja / Nee
9.3 Particuliere verzekeringen	
Je kunt	
• diverse particulier verzekeringen beschrijven.	Ja / Nee
• rekenen met premies en poliskosten.	Ja / Nee
• rekenen met bonus- malusregelingen.	Ja / Nee
• rekenen met schade-uitkeringen.	Ja / Nee
9.4 Sociale zekerheid in Nederland	
Je kunt	
• het stelsel van sociale zekerheid in Nederland beschrijven.	Ja / Nee
• bepalen of de uitkeringen welvaartsvast of waardevast zijn	Ja / Nee
• de financiering van de sociale zekerheid via het omslagstelsel beschrijven	Ja / Nee
9.5 Sociale verzekeringen en voorzieningen	
Je kunt	
• diverse sociale verzekeringen en voorzieningen beschrijven.	Ja / Nee
• rekenen met premies en uitkeringen sociale verzekeringen en verzekeringen	Ja / Nee